

Polítiques i Estratègies de Seguretat i Desenvolupament	2014/2015
Codi: 42988	
Crèdits: 10	

Titulació	Tipus	Curs	Semestre
4313800 Relacions Internacionals, Seguretat i Desenvolupament	OT	0	2

Professor de contacte

Nom: Laura Feliu Martínez
 Correu electrònic: Laura.Feliu@uab.cat

Utilització de llengües

Llengua vehicular majoritària: anglès (eng)
 Grup íntegre en anglès: No
 Grup íntegre en català: Sí
 Grup íntegre en espanyol: No

Equip docent

Teresa Velázquez García-Talavera
 Ricardo Carniel Bugs
 Rachid Aarab

Prerequisites

Els requisits són:

- Estar registrar al programa EUMES ("The Euro-Mediterranean Region: sustainability between people and politics - EU-MeS"), desenvolupat a través del programa de la Comisión Europea Grant Agreement (n. 2010 - 3906/001-001 date 09-11-2010), programa Lifelong Learning Programme Call for Proposals Call EAC/41/09 (2009/C 247/09) Selection Year 2010. Universitats participants: Ca' Foscari de la Universidad de Venecia (UNIVE), Universidad Paul-Valery Montpellier III (UM3), Universidad Paris VIII (Paris8), The School of Oriental and African Studies (SOAS), de la Universidad de Londres, y la propia Universitat Autònoma de Barcelona (UAB). Amb la col·laboració de la Universidad Mohammed V- Agdal de Rabat y la Universidad Moulay Ismail de Meknés, ambas en Marruecos, y el Centro Universitario El-Oued en Argelia.

- Enviar un email a: Intercaivis.Politiques@uab.cat

Objectius

ENGLISH

Security and Development in the MENA region

In today's world, security and development, the two public goods to be provided by the States, are directly related. Conflict, peace building and social and economic development take on a global and inclusive dimension which requires a multidisciplinary analysis. To carry out this analysis, necessary to act on the ground, a deep knowledge and understanding of theoretical models and basic practical experiences related to security and development are required. We must also have the capacity to analyze both the dynamics of conflict, and of cooperation in negotiations and peace building. The actors involved in these dynamics are becoming more pluralistic, requiring once again, to give a multidisciplinary dimension to both theories and

methodologies for analysis and work. In developing the module, the comparison between different case studies in the Mediterranean region will be encouraged, with the objective to acquire the ability to analyze and work in different contexts.

Objectives:

1. To achieve a deep understanding of the various concepts, theoretical models and methodological tools existing in the field of security studies and development
2. Demonstrate understanding and knowledge of the main conflicts and peace processes have played out in Mediterranean
3. To know and be able to critically evaluate the theory and practice of human development and human security
4. To be able to find and develop information on conflicts, peace processes and development processes in the Mediterranean region and, where appropriate, undertaking research in this area
5. To be able to apply the main tools of intervention in the frame of the theory and practice of security and development
6. To get the competencies and knowledge to perform the various skills in professional settings (national and international NGOs, etc.).

FRANÇAIS

Sécurité et développement dans la région MENA

Dans le monde d'aujourd'hui, la sécurité et le développement, les deux biens publics qui doivent être fournis par les États, sont directement liés. Les conflits, la consolidation de la paix et le développement social et économique prennent une dimension globale et inclusive qui exige une analyse multidisciplinaire. Pour mener à bien cette analyse, nécessaire pour agir sur le terrain, sont nécessaires une connaissance et une compréhension approfondies des modèles théoriques et expériences pratiques de base liées à la sécurité et le développement. Nous devons aussi avoir la capacité d'analyser à la fois la dynamique des conflits, et de la coopération dans les négociations et la consolidation de la paix. Les acteurs impliqués dans ces dynamiques sont de plus en plus pluraux, exigeant une nouvelle fois de donner une dimension pluridisciplinaire autant aux théories comme aux méthodes d'analyse et de travail. Lors du développement du module la comparaison des différentes études de cas dans la région méditerranéenne sera encouragée, dans le but d'acquérir la capacité d'analyser et de travailler dans des contextes différents.

Objectifs:

1. Parvenir à une compréhension profonde des concepts, des modèles théoriques et des outils méthodologiques existants dans le domaine des études sur la sécurité et le développement
2. Démontrer la connaissance des principaux conflits et des processus de paix dans la Méditerranée
3. Connaître et être en mesure d'évaluer de manière critique la théorie et la pratique du développement humain et la sécurité humaine
4. Être en mesure de trouver et de développer l'information sur les conflits, les processus de paix et les processus de développement dans la région méditerranéenne et, si nécessaire, entreprendre des recherches dans ce domaine
5. Être en mesure d'appliquer les principaux outils d'intervention dans le cadre de la théorie et la pratique de la sécurité et le développement
6. Obtenir les compétences et les connaissances nécessaires pour exécuter les diverses compétences en milieu professionnel (ONG nationales et internationales, etc.)

CASTELLANO

Seguridad y desarrollo en la región MENA

En el mundo actual, seguridad y desarrollo, los dos grandes bienes públicos que deben proporcionar los Estados, están directamente relacionados. La conflictividad, la construcción de la paz, y el desarrollo social y económico adquieren una dimensión global e integradora que obliga a un análisis multidisciplinar. Para poder llevar a cabo este análisis, imprescindible para actuar sobre el terreno, son necesarios un conocimiento y comprensión profundos de los modelos teóricos y de las experiencias prácticas fundamentales, relacionadas con la seguridad y el desarrollo. También hay que contar con la capacidad necesaria para analizar tanto las dinámicas conflictivas, como las de cooperación en procesos de negociación o de construcción de la paz. Los actores implicados en estas dinámicas son cada vez más plurales, lo que obliga, una vez más, a dar una dimensión pluridisciplinar tanto a las teorías como las herramientas y metodologías de análisis y de trabajo.

En el desarrollo del módulo se incentivará la comparación entre diferentes casos de estudio de la región mediterránea para que el alumno adquiera la capacidad de analizar y trabajar en contextos diferenciados.

Objetivos:

1. Conseguir una comprensión profunda de los diversos conceptos, modelos teóricos y herramientas metodológicas existentes en el terreno de los estudios sobre seguridad y desarrollo
2. Demostrar comprensión y conocimiento de los principales conflictos y procesos de paz que tienen como escenario el Mediterráneo
3. Conocer y ser capaz de evaluar críticamente la teoría y práctica del desarrollo humano y de la seguridad humana
4. Estar en condiciones de buscar y elaborar información sobre conflictos, procesos de paz o procesos de desarrollo en la región mediterránea y, en su caso, de realizar una investigación en este ámbito
5. Estar en condiciones de aplicar las principales herramientas de intervención existentes en el marco de la teoría y práctica de la seguridad y del desarrollo
6. Adquirir las competencias, habilidades y conocimientos que permitan ejercer los diversos conocimientos en entornos profesionales (administraciones nacionales e internacionales, organizaciones no gubernamentales, etc.)

CATALÀ

Seguretat i Desenvolupament a la regió MENA

En el món actual, seguretat i desenvolupament, els dos grans béns públics que han de proporcionar els Estats, estan directament relacionats. La conflictivitat, la construcció de la pau, i el desenvolupament social i econòmic adquireixen una dimensió global i integradora que obliga a una anàlisi multidisciplinar. Per a poder dur a terme aquesta anàlisi, imprescindible per a actuar sobre el terreny, cal un coneixement i comprensió aprofundits dels models teòrics i de les experiències pràctiques fonamentals, relacionades amb la seguretat i el desenvolupament. També cal tenir la capacitat per a analitzar les dinàmiques conflictives, així com les de cooperació en processos de negociació o de construcció de la pau. Els actors implicats en aquestes dinàmiques són també cada cop més plurals, la qual cosa obliga, un cop més, a donar una dimensió pluridisciplinar tant a les teories com a les eines i metodologies d'anàlisi i de treball. En el desenvolupament del mòdul s'incentivarà la comparació entre diferents casos d'estudi de la regió mediterrània per tal que l'alumne adquireixi la capacitat d'analitzar i treballar en contextos

diferenciats.

Objectius:

1. Aconseguir una comprensió aprofundida dels diversos conceptes, models teòrics i eines metodològiques existents en el terreny dels estudis sobre seguretat i desenvolupament

2. Demostar comprensió i coneixement dels principals conflictes i processos de pau que tenen com a escenari la Mediterrània
3. Conèixer i ser capaç avaluar críticament la teoria i pràctica del desenvolupament humà i de la seguretat humana
4. Estar en condicions de cercar i elaborar informació sobre conflictes, procesos de pau o processos de desenvolupament en la regió mediterrània i, si escau, realitzar una recerca en aquest àmbit
5. Estar en condicions d'aplicar les principals eines d'intervenció existents en el marc de la teoria i pràctica de la seguretat i del desenvolupament
6. Adquirir les competències, habilitats i coneixements que permeten exercir els diversos coneixements en entorns professionals (administracions nacionals i internacionals, organitzacions no governamentals, etc.)

Competències

- Analitzar la realitat internacional i reconèixer-ne la complexitat utilitzant les eines teòriques vistes en el màster, i amb una visió prospectiva de futur arrelada en un coneixement molt bo de les característiques de períodes anteriors.
- Analitzar, sintetitzar, organitzar i planificar projectes i treballs relacionats amb el seu àmbit d'estudi.
- Aplicar els instruments metodològics necessaris per a l'anàlisi sistemàtica i rigorosa de les relacions internacionals (observació, comparació, formulació d'hipòtesi, etc.), així com les eines d'intervenció (elaboració de polítiques i estratègies, la planificació, tècniques de negociació i mediació, etc.).
- Buscar informació en la literatura científica fent servir els canals apropiats i integrar aquesta informació per plantejar i contextualitzar un tema de recerca.
- Que els estudiants sàpiguen aplicar els coneixements adquirits i la seva capacitat de resolució de problemes en entorns nous o poc coneguts dins de contextos més amplis (o multidisciplinaris) relacionats amb la seva àrea d'estudi.
- Que els estudiants sàpiguen comunicar les seves conclusions, així com els coneixements i les raons últimes que les fonamenten, a públics especialitzats i no especialitzats d'una manera clara i sense ambigüitats
- Que els estudiants tinguin les habilitats d'aprenentatge que els permetin continuar estudiant, en gran manera, amb treball autònom a autodirigit

Resultats d'aprenentatge

1. Analitzar, sintetitzar, organitzar i planificar projectes i treballs relacionats amb el seu àmbit d'estudi.
2. Buscar informació en la literatura científica fent servir els canals apropiats i integrar aquesta informació per plantejar i contextualitzar un tema de recerca.
3. Distingir anàlisis i pautes d'intervenció en seguretat i desenvolupament aplicats en diferents regions i dimensions temàtiques del sistema internacional.
4. Escriure informes, articles acadèmics o propostes d'intervenció sobre problemàtiques concretes de seguretat i de desenvolupament en diferents regions del sistema i dimensions internacionals.
5. Que els estudiants sàpiguen aplicar els coneixements adquirits i la seva capacitat de resolució de problemes en entorns nous o poc coneguts dins de contextos més amplis (o multidisciplinaris) relacionats amb la seva àrea d'estudi.
6. Que els estudiants sàpiguen comunicar les seves conclusions, així com els coneixements i les raons últimes que les fonamenten, a públics especialitzats i no especialitzats d'una manera clara i sense ambigüitats
7. Que els estudiants tinguin les habilitats d'aprenentatge que els permetin continuar estudiant, en gran manera, amb treball autònom a autodirigit

Continguts

UNITS PROGRAM

I. GENERAL FRAMEWORK

Week 1. The Mediterranean. Peace, Security and Development, by Rafael Grasa (UAB)

Week 2. The notion and practice of development and cooperation for development in the Mediterranean, by Rafael Grasa (UAB)

Week 3. The concept and practice of security and peace in the Mediterranean, by Rafael Grasa (UAB)

II. SECURITY AND DEVELOPMENT: CASE STUDIES

Week 4. Energy security: the case of extended Mediterranean, by Aurèlia Mañé (UB)

Week 5. The Development problem in the Oil-rentist economies, by Aurèlia Mañé (UB)

III. CONFLICTS, PROCESSES OF PEACE AND CONFLICT TRANSFORMATION

Week 6. Violent conflicts in the world and the Mediterranean: current status and trends, by Rafael Grasa (UAB)

Week 7. Religion, conflict and peace in the Mediterranean (I), by Laura Feliu and Rafael Grasa (UAB)

Week 8. Religion, conflict and peace in the Mediterranean (II), by Ferran Izquierdo and John Etherington (UAB)

Week 9. The Israeli-Palestinian conflict and attempts of management and resolution: origins, evolution and trends, by Ferran Izquierdo (UAB)

Week 10. The Iranian Nuclear question and the Challenge to the Mediterranean Security, by Luciano Zaccara (UAB)

CATALÀ

UNITATS DEL PROGRAMA

I. MARC GENERAL

Setmana 1. La Mediterrània. Pau, Seguretat i Desenvolupament

Setmana 2. El concepte i la pràctica del desenvolupament i la cooperació per al desenvolupament a la Mediterrània

Setmana 3. El concepte i la pràctica de la seguretat i la pau a la Mediterrània

II. SEGURETAT I DESENVOLUPAMENT: ESTUDIS DE CAS

Setmana 4. La seguretat energètica: el cas de la Mediterrània ampliada

Setmana 5. El Problema del desenvolupament en les economies petroleres rentistes

III. CONFLICTES, PROCESSOS DE PAU I LA TRANSFORMACIÓ DE CONFLICTES

Setmana 6. Conflictes violents al món i a la Mediterrània: situació i tendències actuals

Setmana 7. Religió, conflicte i pau a la Mediterrània (I)

Setmana 8. Religió, conflicte i pau a la Mediterrània (II)

Setmana 9. El conflicte entre Israel i Palestina i els intents de gestió i resolució : orígens, evolució i tendències

Setmana 10. La qüestió nuclear iraniana i el desafiament a la seguretat de la Mediterrània

Metodologia

Se trata de un curso online en el que los alumnos deberán leer todas las lecturas obligatorias de la semana y reflexionar sobre las preguntas de investigación planteadas desde la coordinación. La metodología consiste básicamente en:

- ◇ Clases expositivas
- ◇ Exposición oral de trabajos
- ◇ Lectura de artículos de interés
- ◇ Debates
- ◇ Realización de actividades prácticas

Durante el curso se realizarán dos ensayos en los que se deberá desarrollar el tema planteado aplicando tanto el contenido de las lecturas obligatorias como de las optativas propuestas u otros materiales a los que tengan acceso los alumnos.

Activitats formatives

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Tipus: Dirigides			
Clases magistrales	50	2	2, 5
Tipus: Supervisades			
Practicas on line y comentarios forum	75	3	3, 5, 6
Tipus: Autònomes			
Trabajo de los alumnos consistente en lecturas y redacción de ensayos	85	3,4	1, 2, 4, 7

Avaluació

Durante el curso se realizarán dos ensayos (uno al finalizar la quinta semana y otro al finalizar la décima) en los que se deberá desarrollar el tema planteado aplicando tanto el contenido de las lecturas obligatorias como de las optativas propuestas u otros materiales a los que tengan acceso los alumnos.

Activitats d'avaluació

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Realització de 2 assajos	100%	40	1,6	4, 5, 6

Bibliografia

Bibliografia

- AGATE, P.S. (1987), "Les pays du Maghreb dans le système régional arabe", *Annuaire de l'Afrique du Nord* 1985. Aix-en-Provence: CNRS. Pp. 65-73.
- BARNETT, M. (1998). "A Narrative of Arab Politics" y "The Game of Arab politics" en Barnett, *Dialogues in Arab Politics. Negotiations in Regional Order*. Nueva York: CUP, pp. 1-53.
- BARNETT, M. (1996-1997). "Regional Security after the Gulf War", *Political Science Quarterly* 111, n.º 4, pp. 597-617.
- BARNETT, M.N. (1998). "The End of the Arab States System? Arab Politics since the Gulf War" en Barnett, *Dialogues in Arab Politics. Negotiations in Regional Order*. Nueva York: Columbia University Press, pp. 213-235.
- BILL, J. (1996). "The Study of Middle East Politics 1946-1996", *Middle East Journal*, vol. 50, n.º 4.
- BROWN, C. L. (1984). *International Politics and the Middle East. Old Rules, Dangerous Game*. Londres: I.B.Tauris.
- CHOUROU, B. (2008). "A regional security perspective from and for the arab world" en *Globalization and Environmental changes. Reconceptualizing Security in the 21st Century*. Springer, pp. 775-789.
- DRIS, C. (2008). "Replanteando la seguridad magrebi" en Y. H. ZOUBIR y H. AMIRAH FERNANDEZ (coords.). *El Magreb. Realidades nacionales y dinamicas regionales*. Madrid: Síntesis, pp. 303- 325.
- EL-SHAZLY, N. y HINNEBUSCH, R. (2002). "The Challenge of Security in the Post-Gulf War Middle East System" en HINNEBUSCH, R.; EHTESHAMI, A. (eds.) *The Foreign Policies of Middle East States*, Boulder, Linne Rienner, 2002, pp. 71-90.
- FAWCETT, L.(2005). "Alliances, Cooperation and Regionalism in the Middle East" en L. Fawcett, *International Relations of the Middle East*. Nueva York: Oxford University Press, pp. 173-193.
- FELIU, L. (2000), "La situación del Magreb en la escena internacional" en AA.VV, *El Magreb: percepción española de la estabilidad en el Mediterráneo, prospectiva hacia el 2010*, Madrid, Ministerio de Defensa. Instituto Español de Estudios Estratégicos, 2000. (Cuadernos de Estrategia, 106)
- _____ (2002), "El Kurdistan en el seu context regional i internacional" en MONGAY, Albert; TEJEL, Jordi (coords.), *Kurdistan, el complot del silenci*. Barcelona: Edicions de 1984, pp. 149-176.
- FLORY, M. et al. (1991), « Régimes arabes et environnement international » in Flory (ed.), *Les régimes politiques arabes*. 2nd ed. Paris: PUF, pp. 97-142.
- GALTUNG, J. (1971), "The Middle East and the Theory of Conflict", *Journal of Peace Research* 8 (3/4), pp. 173-206.
- GUAZZONE, L. (ed.) (1996). *The Middle East in Global Change. The Politics and Economics of Interdependence versus fragmentation*. Londres: Macmillan.
- HALLIDAY, F. (2005). "Introduction: world politics, the Middle East and the complexities of area studies", "Internacional Relations theory and the Middle East" y "The Middle East in International Perspective" en F. Halliday. *The Middle East in International Relations. Power, Politics and Ideology*. Cambridge: CUP, pp. 1-40 y 303-324.
- HALLIDAY, F. (2005). "After the Cold War: the maturing of the Greater West Asian Crisis" y "Military conflict: war, revolt, strategic rivalry" en F. Halliday. *The Middle East in International Relations. Power, Politics and Ideology*. Cambridge: CUP, pp. 130-164 y 168-192.
- HANSEN, B. (2001). *Unipolarity and the Middle East*. Nueva York: St. Martins Press.
- HENRY, CI. M. (2005). "The Clash of Globalisations in the Middle East" en L. Fawcett, *International Relations of the Middle East*. Nueva York: Oxford University Press, pp. 105-129.

- HINNEBUSCH, R. (2002), "The Middle East Regional System" en HINNEBUSCH, R.; EHTESHAMI, A. (eds.) *The Foreign Policies of Middle East States*, Boulder, Linne Rienner, pp. 29-54.
- HOLLIS, R. (2005). "Europe in the Middle East" en L. Fawcett, *International Relations of the Middle East*. Nueva York: Oxford University Press, pp. 307-327.
- HUDSON, M. C. (2005). "The United States in the Middle East" en L. Fawcett, *International Relations of the Middle East*. Nueva York: Oxford University Press, pp. 283-305.
- HUDSON, M. (1999). *Middle East Dilemas. The Politics and Economics of Arab Integration*. Londres: IB Tauris.
- HURRELL, A. (2007). "One World? Many Worlds? The place of regions in the study of International politics", *International Affairs* 83 (1), pp. 127-146.
- ISMAEL. T. (ed.) (2000). *The International Relations of the Middle East*. Aldershot: Ashgate.
- KELLY, R. E. (2007). "Security Theory in the 'New Regionalism' ", *International Studies Review* (9), pp. 197-229.
- LUCIANI, G. (2005). "Oil and Political Economy in the International Relations of the Middle East" en L. Fawcett, *International Relations of the Middle East*. Nueva York: Oxford University Press, pp. 79-104.
- LUCIANI, G. y SALAME, G. (eds.) (1998). *The Politics of Arab Integration*. Nueva Cork: Croom Helm.
- LUSTICK, I. S. (1997). "The Absence of Middle Eastern Great Powers: Political 'Backwardness' in Historical Perspective", *International Organization* 51 (4), pp. 653-683.
- MÜLLER, Ph. (2011) "Driving Forces Behind Alliance Building in the Middle East", BIPS, 01/2011, pp. 1-14.
<http://www.agips.org/doc/bips/2011/BIPS-Jg2011-Nr01.pdf>
- NOBLE, P. C. (1991). "The Arab System: Pressures, Constraints, and Opportunities" en KORANY, DESSOUKI (dirs.). *The Foreign Policies of Arab States. The Challenge of Change*. Boulder, etc.: Westview Press; El Cairo: The American University [1ª ed. 1984], pp. 49-102.
- ROBERSON, B.A. (2002). "The impact of the International System on the Middle East" en HINNEBUSCH, R.; EHTESHAMI, A. (eds.) *The Foreign Policies of Middle East States*, Boulder, Linne Rienner, 2002, pp. 55-69.
- SOLER, E. (2007). "Redimensionar el diàlego euromediterràneo en materia de seguridad. El reto de la seguridad humana", *Revista CIDOB d'Afers Internacionals*, n.º 76, pp. 123-142.
- STEIN, J. G. (2005). "War and Security in the Middle East" en L. Fawcett, *International Relations of the Middle East*. Nueva York: Oxford University Press, pp. 195-214.
- TETI, A. (2007). "Bridging the Gap: IR, Middle East Studies and the Disciplinary Politics of the Area Studies Controversy", *European Journal of International Relations* 13 (1), pp. 117-145.
- TIBI, B. (1998). *Conflict and War in the Middle East, 1967-91. From Interstate War to New Security*. 2ª ed. Londres: Macmillan.
- WALT, S.M. (1987). "Cap 3. From the Baghdad Pact to the Six Day war" en Walt, *The Origins of Alliances*. Ithaca, NY: Cornell University Press, pp. 97-103